

Interne og inkluderende støttesystemer i barnehagen – et lederansvar

Thomas Nordahl

21.06.22

INKLUDERENDE FELLESSKAP FOR BARN OG UNGE

EKSPERTGRUPPEN FOR BARN OG UNGE MED
BEHOV FOR SÆRSKILT TILRETTELEGGING

THOMAS NORDAHL MFL.

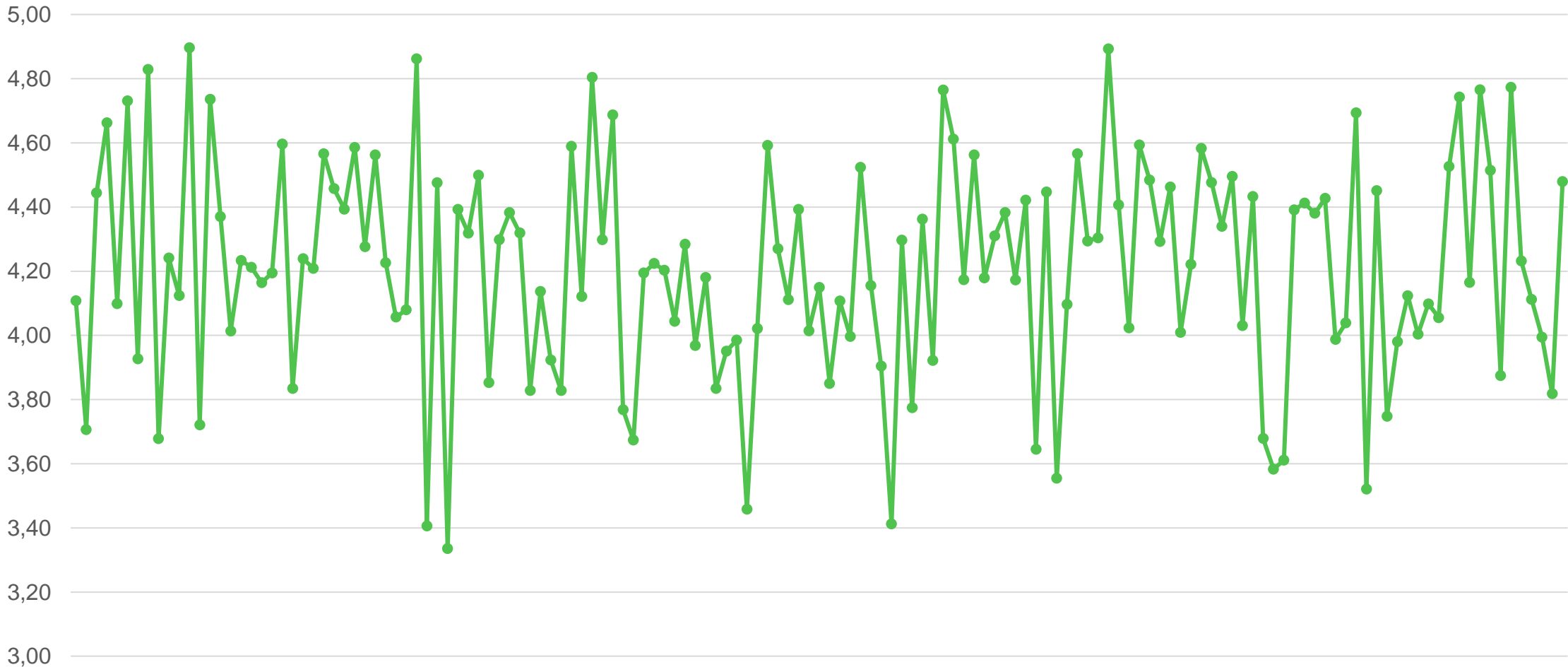

FAGBOKFORLAGET

Høgskolen
i Innlandet

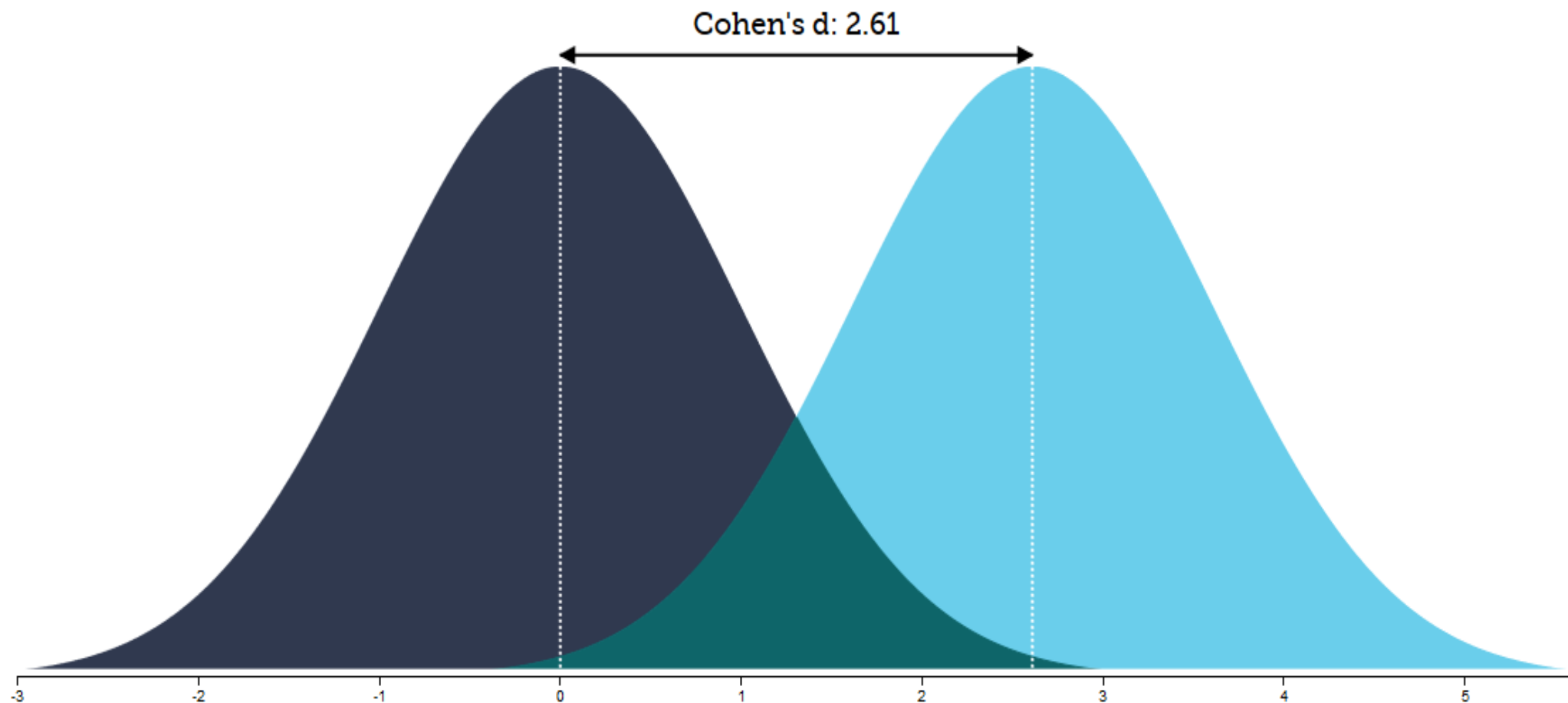
«Om vi ikke lykkes bedre enn i dag, risikerer vi at en stadig større gruppe av barn og unge opplever utenforskap i barnehage, skole og samfunn. Et inkluderende og demokratisk samfunn kan kun realiseres om barnehagen og skolen fungerer som en inkluderende og demokratisk institusjoner»

Stor variasjon mellom barnehager

Språklige ferdigheter

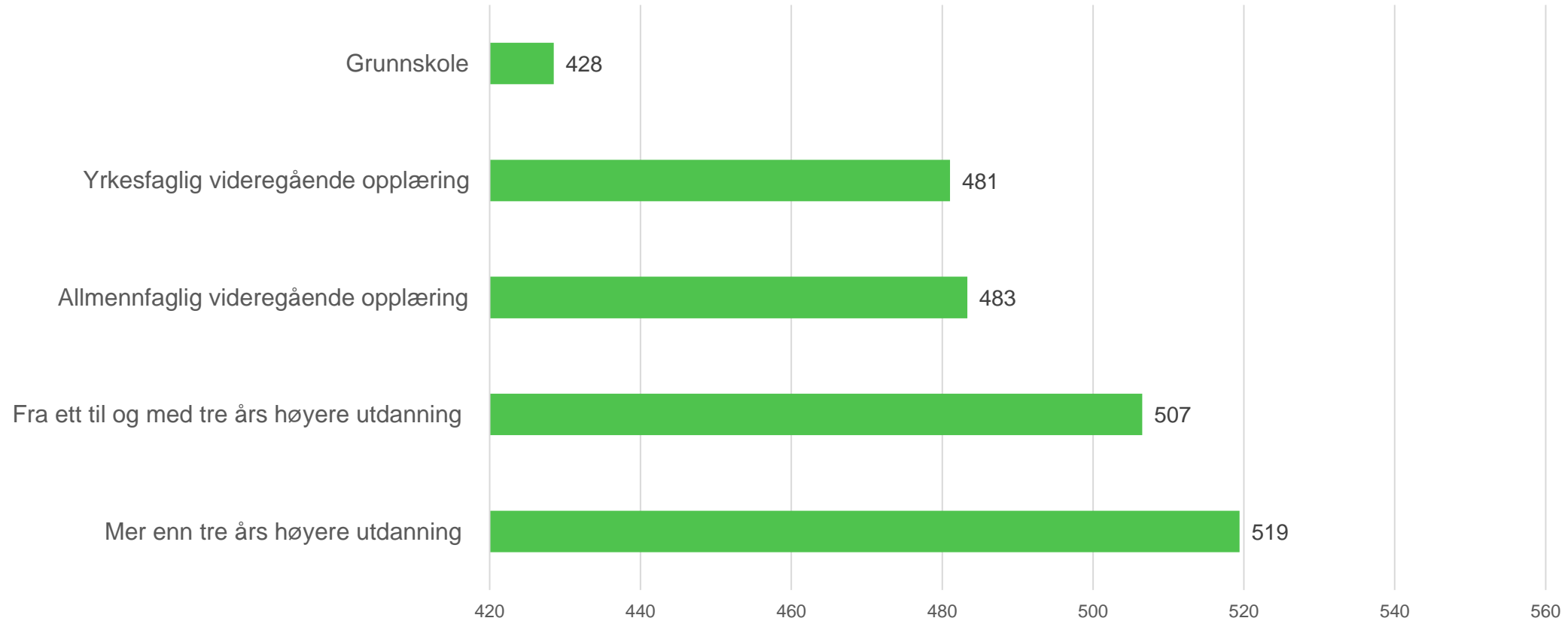

Trivsel og vennskap – forskjeller mellom barnehager

Mors utdanningsnivå

Språklige ferdigheter

Betingelser for inkludering

- Barnehagen bør utvikle det felles menneskelige og slik gi plass til alle barn.
- Vi bør være mer opptatt av hva vi har felles og mindre opptatt av forskjeller, ulikheter, vansker og diagnoser.
- Vi har f.eks. alle behov for anerkjennelse, vennskap og mestring
- Dette betinger at alle ansatte har tillit til at alle barn har mulighet til å utvikle seg til noe mer enn det genetiske forutsetninger og ytre levekår tilsier.

Forståelse av inkludering

- Barnehager som skal realisere målene i rammeplanen må være inkluderende og gi alle barn like muligheter:
 - Alle barn blir møtt med høye forventinger og får realisert sitt potensial for språklig og motorisk læring.
 - Alle barn får delta aktivt i felleskap sammen med andre og lærer seg nødvendige sosiale ferdigheter
 - Alle barn opplever at de hører til, har venner og blir verdsatt i barnehagen

Inkluderingsbetingelser

	Sosial inkludering	Språklig inkludering	Personlig opplevd inkludering
Formelle voksenstyrte læringsfellesskap – pedagogisk praksis			
Voksen-barn fellesskap (interpersonlige fellesskap)			
Barn – barn fellesskap (interpersonlige fellesskap)			

Nivåer og områder for inkludering (Nordahl, Qvortrup og Hansen 2014)

	Sosial inkludering	Språklig inkludering	Personlig opplevd inkludering
Formelle voksenstyrte læringsfellesskap – pedagogisk praksis	Demokratisk deltagelse i fellesskap	Faktisk læring og utvikling	Autentisk mestring
Voksen-barn fellesskap (interpersonlige fellesskap)	Bli sett og hørt av voksne	Medvirkning i aktiviteter og læring	Positiv og støttende relasjon til voksne
Barn – barn fellesskap (interpersonlige fellesskap)	Deltagelse i lek og felles sosiale aktiviteter	Læring og utvikling sammen med andre barn	Trivsel, vennskap og fravær av krenkelser

Drøfting

- Hvilke grupper av barn mener kommer best og dårligst ut samlet på disse inkluderingsindikatorerne?

Et inkluderende pedagogisk støttesystem

3. Omfattende, varige og intensive individuelle tiltak. 1-4 % av barn

2. Støttesystem som gir økt hjelp til barn med behov for noe tilrettelegging. 15 - 25 % av barn

1. Inkludering og tilpasset pedagogisk arbeid i barnehagen med fokus på det allmennpedagogiske. 75 - 85 % av barn

Likeverd betyr lik behandling inntil ulikheten
rettferdiggjør ulik behandling

Nivå 1: Inkluderende pedagogisk praksis for alle

Om den pedagogiske praksis og læringsmiljø er av høy kvalitet, så vil det store flertallet av barn få realisert sitt potensial i den ordinære pedagogiske virksomheten.

Nivå 2: Ekstra hjelp og støtte til barn med behov for noe tilrettelegging.

Støttesystemet på nivå 2 skal sikre at alle barn mottar ekstra tid og støtte til å lære så snart de opplever problemer med språklig, motorisk og/eller sosial læring på nivå 1.

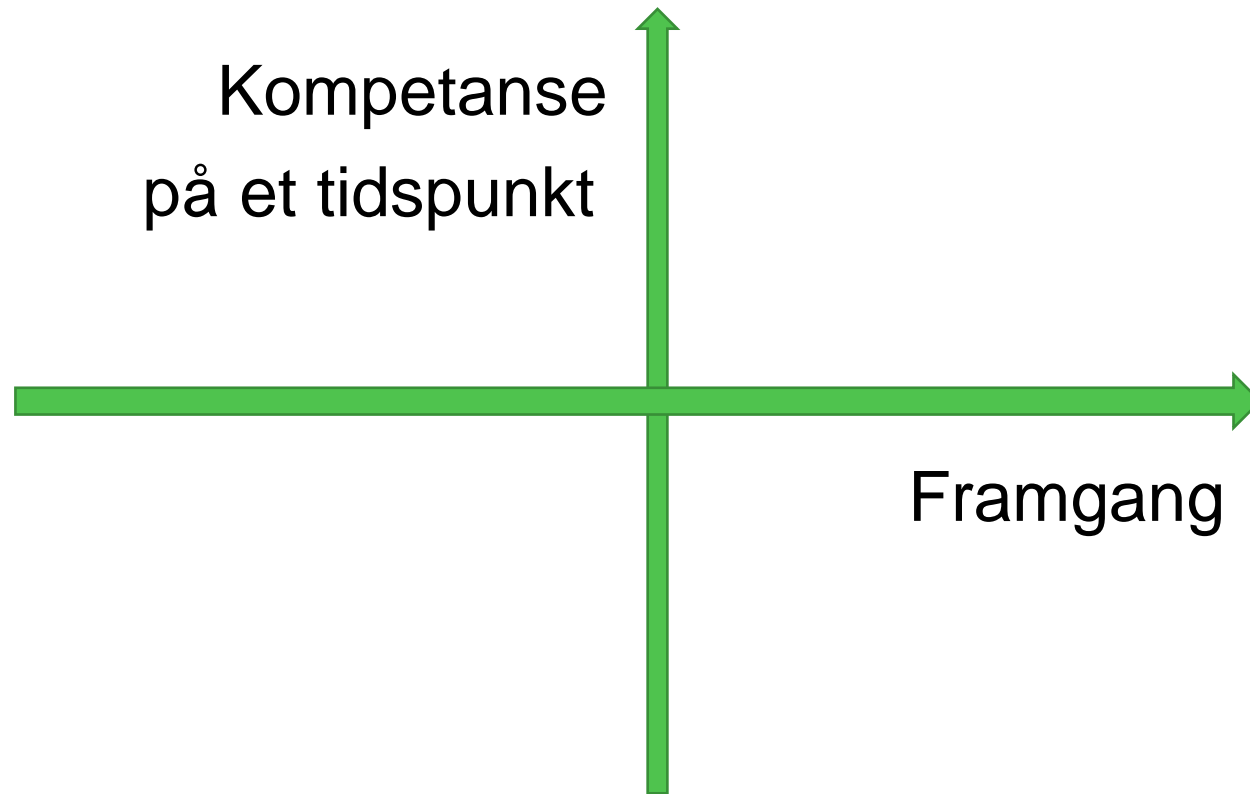
Nivå 3: Omfattende, varige og intensive individuelle tiltak

Enkelte barn har individuelle forutsetninger for læring og utvikling som innebærer at de har behov for intensiv, varig og omfattende individuell tilrettelegging.

Tilnærming for tiltaksutvikling på nivå 2 og nivå 3

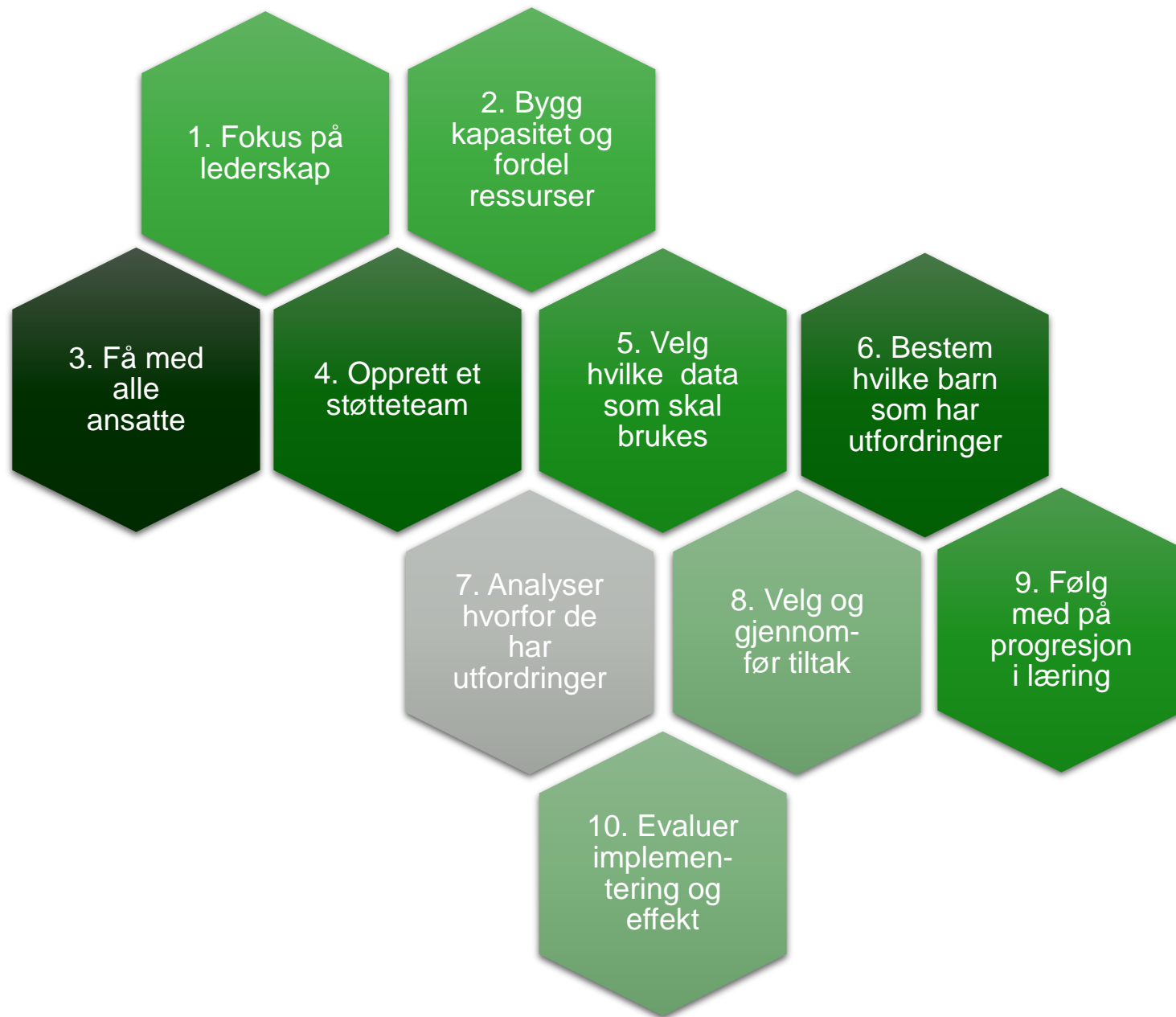
- Det må etableres en grunnlinje/ståsted om vi hvor vi er nå. Nødvendig for å vite noe om eventuell progresjon/framgang i læring og utvikling
- Det må etableres en antagelse om sammenhengen mellom barn sin læring og utvikling og de valgte spesifikke pedagogiske tiltakene
- Antagelsen må bekreftes gjennom iverksetting av tiltakene og samtidig vurdering av framgangen i læring og utvikling over tid. Bare slik kan vi vite om tiltakene virker.

Framgang i læring og utvikling er avgjørende

Utvikling av et inkluderende internt støttesystem i hver barnehage

1. Ledelse av støttesystemet

- Newtons første lov (treghetsloven): En gjenstand blir i ro eller fortsetter å bevege seg med konstant fart og retning hvis ingen ytre krefter virker på gjenstanden.
- Aktiv pedagogisk ledelse i den enkelte barnehage er en nødvendig betingelse for å etablere og drive et internt støttesystem.
- Forskning på den ledelsens betydning viser at det er nødvendig med en ledelse som har fokus på den pedagogiske institusjonens kjerneoppgaver.
- Implementering av et støttesystem krever kontinuerlig oppfølging fra ledelsen
- Ansatte i barnehagen har stor distraksjonskompetanse og mange ledere lar seg lett distrahere

2. Bygg kapasitet og fordel ressurser

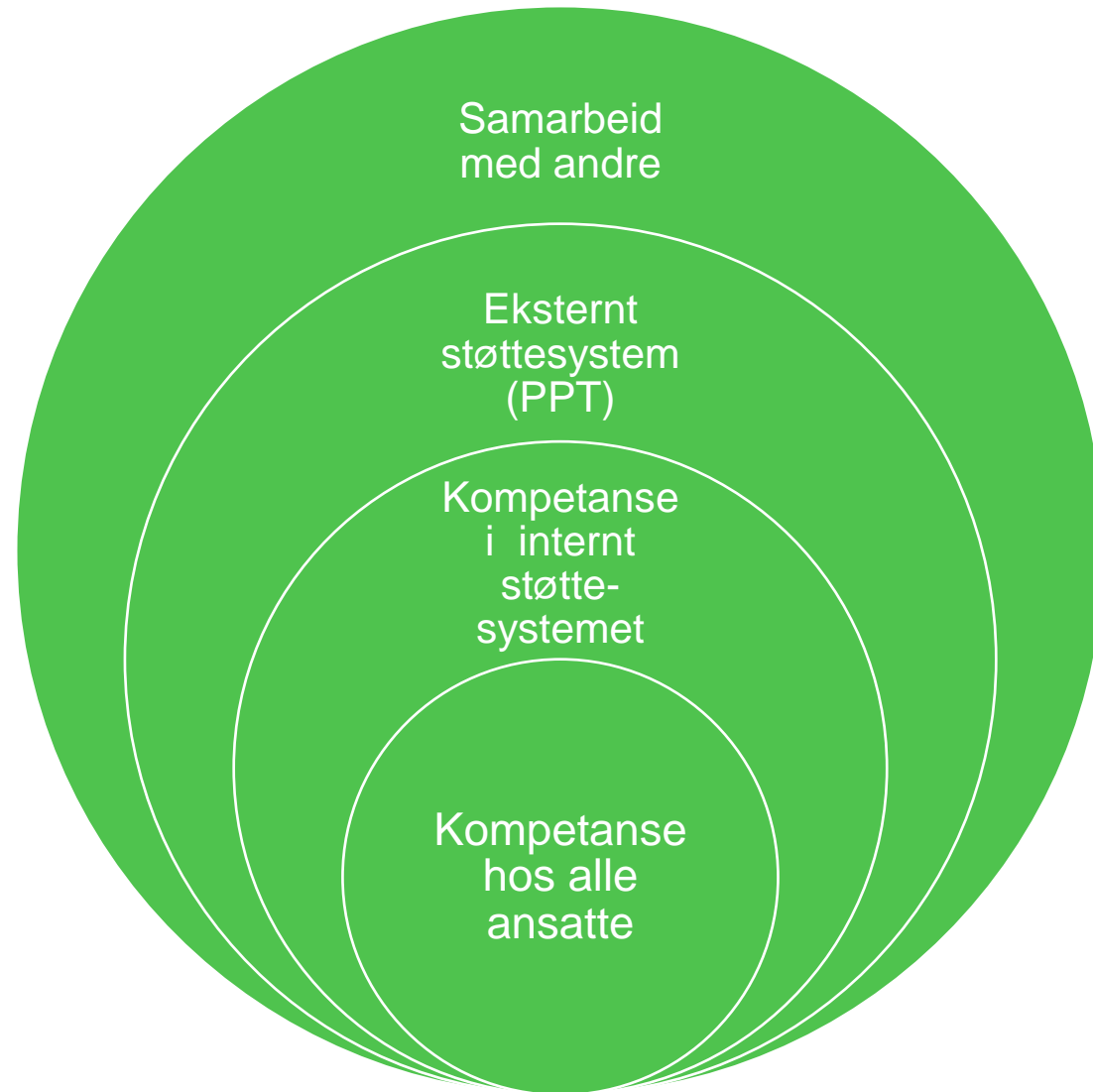
- Utvikling av barnehagens kapasitet bør skje gjennom anvendelse av profesjonelle læringsfelleskap.
- I det profesjonelle læringsfelleskapet skal det være et grunnleggende søkelys på barns læring og utvikling og den sammenhengen læringen har med pedagogisk praksis.
- Profesjonelle læringsfelleskap er ikke et møte, men en kontinuerlig prosess der ansatte samarbeider og lærer
- Ressurser (økonomi og kompetanse) gir muligheter for strategisk ledelse

3. Få med alle

4. Etabler et støtteteam

- Det må etableres en overordnet målsetting med støttesystemet, en felles retning for arbeidet.
- En slik felles retning eller mål skal alle i barnehagen kjenne til og oppleve som et moralsk imperativ
- Støtteteamet i barnehagen skal bestå av de ansatte som har en særlig kompetanse innen inkludering og klart definerte arbeidsoppgaver.

Kompetanse på ulike nivåå

5. Velg hvilke data/informasjon som skal brukes

- Hvilke data/informasjon/kartleggingsverktøy har barnehagen tilgang til om barns læring og situasjon i barnehagen?
- Bestem hvilke data/informasjon og kartleggingsverktøy som skal anvendes og slik være en del av støttesystemet
- De som skal anvende disse verktøyene må få nødvendig kompetanse i bruken av de.

6. Bestem hvilke barn som har utfordringer

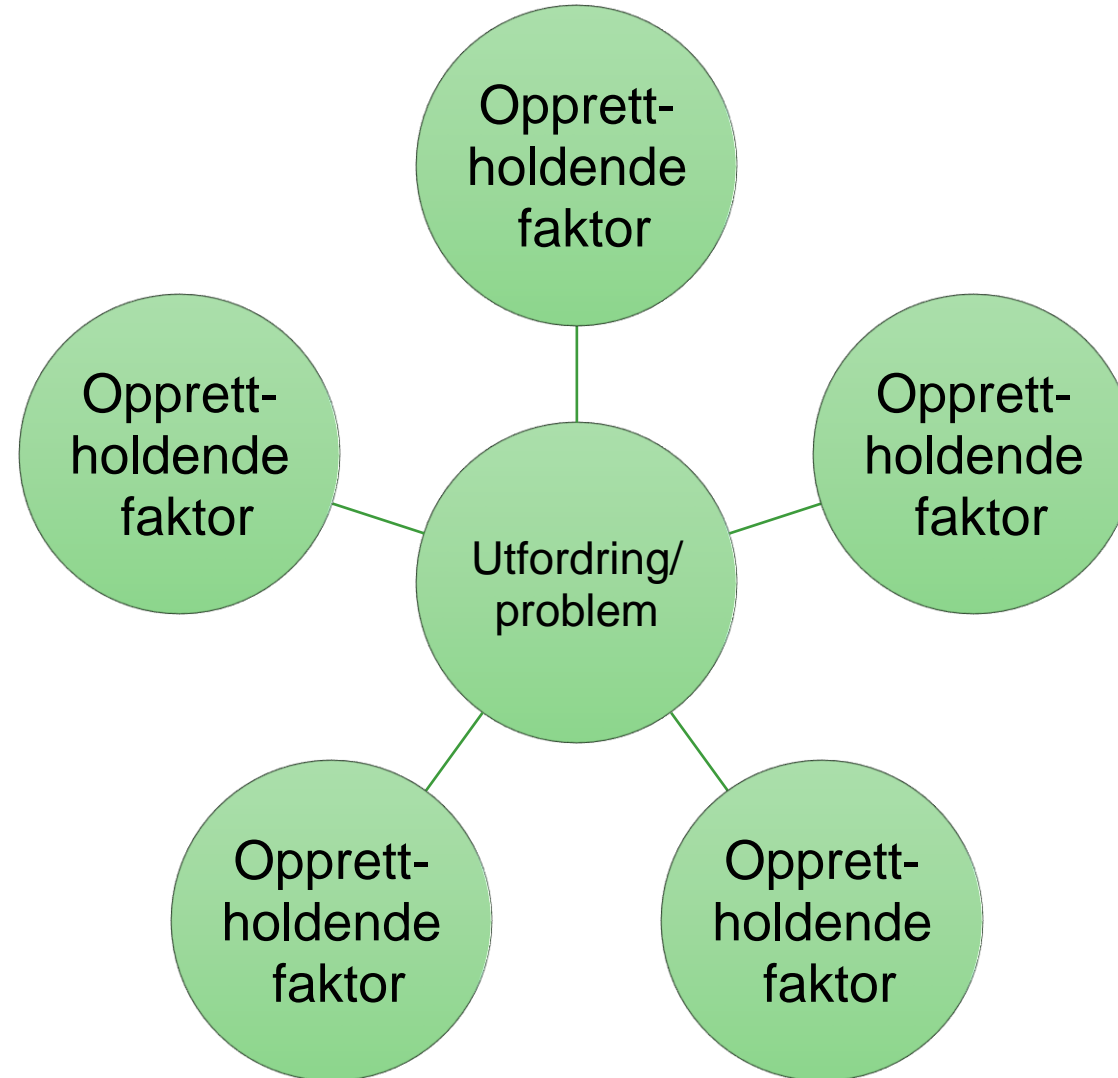
- Ut fra bruk av tilgjengelig informasjon skal det besluttes hvilke barn som er på nivå 2 og nivå 3 i pyramiden.
- Disse beslutningene skal bygge på systematisk informasjon fra barnehagens kartleggingsverktøy og ikke på subjektive oppfatninger.

7. Analyser barna sine utfordringer

8. Velg og gjennomfør tiltak

- Det må anvendes en problemløsningsmodell som f.eks. pedagogisk analyse for å forstå hvorfor situasjonen er som den er (oppretholdende faktorer)

Analyse av opprettholdende faktorer

7. Analyser barna sine utfordringer

8. Velg og gjennomfør tiltak

- Det må anvendes en problemløsningsmodell som f.eks. pedagogisk analyse for å forstå hvorfor situasjonen er som den er (oppretholdende faktorer)
- Ut fra analysen av de opprettholdende faktorene velges det pedagogiske tiltak.
- Det er avgjørende at det i støttesystemet eksisterer kompetanse på tiltak som skal gjennomføres i barnehagen.
- De pedagogiske tiltakene skal være informert av forskningsbasert kunnskap
- Tiltakene gjennomføres systematisk og over tid

Verktøy og tiltak i støttesystemet i barnehagen

- Kartleggingssystemer som avdekker om barn har utfordringer med læring i barnehagen
- Spesialpedagoger som arbeider fleksibelt og som primært er ansatt i de enkelte barnehagene
- Systematisk stimulering av språklige ferdigheter hos barn på nivå 2
- Konkret trening av sosiale ferdigheter
- IKO (identifisering, kartlegging, oppfølging)
- Anvendelse av pedagogisk analyse
- Profesjonelle læringsfellesskap som drøfter læring og utvikling for enkeltbarn og grupper
- Differensierte læremidler for ulike grupper av barn

10. Evaluer implementering og effekt

- I evalueringen er det vesentlig å ha fokus på både gjennomføring/implementering og resultater.
- Ofte ser vi at tiltakene ikke er gjennomført slik det var planlagt. Det vil da være nødvendig å fjerne de hindringsfaktorene som gir lav grad av gjennomføring.
- Tiltak som er systematisk gjennomført bør har noen positive resultater innen tre til fire uker.
- Hvis tiltakene er gjennomført og det ikke oppnås tilfredsstillende resultater er det nødvendig med revidering av analysene for å utvikle nye tiltak.
- Tiltak som gir gode resultat videreføres

